

recycle-tarief.

Angélique Michel (woont in Emmeloord) 'Het is nu november en ik ben bezig met de derde restafvalbak van dit jaar, we hebben hem dus nog maar twee keer aan de weg gezet!'

Afvalscheiding heeft een grote ontwikkeling doorgemaakt de afgelopen jaren. De aandacht voor het scheiden van afval neemt toe. Bij u als gemeente, maar ook bij inwoners. Gemeenten zijn op zoek naar systemen waarmee zij inwoners het best kunnen faciliteren om de door het Rijk gestelde landelijke doelstellingen rond afval scheiden en materiaalhergebruik te realiseren. Hoogste doel is om te komen tot een circulaire economie waar sprake is van een afvalloze samenleving. De huidige resultaten van de meeste gemeenten zitten hier nog ver bij vandaan. Recycle-tarief is een belangrijke stap om de hoeveelheid restafval stevig terug te dringen.

Gertjan de Waard
directeur Inzameling HVC

'De cijfers wijzen uit dat de afvalscheiding in gemeente Noordoostpolder een grote impuls heeft gekregen sinds de invoering van recycle-tarief. Er zijn mensen die de restafvalbak dit jaar soms nog maar twee keer buiten hebben hoeven zetten. Het laat zien dat je echt nog maar heel weinig restafval overhoudt als je goed scheidt. Het is de belangrijkste stap om het landelijke doel van 30 kilo restafval per inwoner per jaar in 2025 te halen.'

alles over recycle-tarief:

wat is recycle-tarief?

Het doel en de voordelen voor mens en milieu.

de stappen naar minder restafval.

Welke maatregelen helpen om restafval te verminderen en welke profielen zijn er?

wat vinden inwoners ervan?

Uitslag van het klantonderzoek van HVC onder bewoners.

beleidskeuzes recycle-tarief.

waarom de naam recycle-tarief?

Waarom HVC een andere naam kiest dan 'diftar'.

basis op orde.

Wat is er nodig om recycle-tarief te kunnen invoeren en wat kan HVC daarbij voor uw gemeente betekenen?

participatie.

Hoe zorgt u dat alle betrokken partijen geactiveerd en gemotiveerd worden en blijven?

inzicht in je eigen recycle-tarief en gerichte informatie zodat afval scheiden makkelijker wordt

Wat is recycle-tarief?

Beter afval scheiden en minder restafval overhouden: goed voor het milieu én je krijgt invloed op de hoogte van je afvalstoffenheffing. Dat is recycle-tarief. Het is een nieuwe manier van het berekenen van de afvalstoffenheffing. De goede

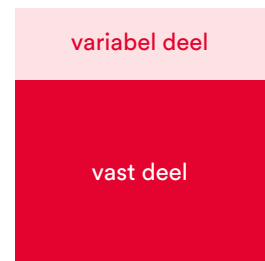

afvalscheider wordt beloond, anderen worden uitgedaagd beter hun best te doen. Het geldt voor zowel afval dat thuis wordt gescheiden, als voor grof afval.

Bij recycle-tarief staat de inwoner centraal: door zelf regie te nemen op de hoogte van het variabele deel van de afvalstoffenheffing en door steeds persoonlijker communicatie op maat.

Afvalstoffenheffing: vast en variabel deel

De afvalstoffenheffing gaat uit twee delen bestaan: een vast en een variabel deel. Het vaste deel kan variëren tussen één- en meerpersoonshuishoudens. De hoogte van het varia-

bele deel bepaalt de inwoner zelf. Als je goed afval scheidt en daardoor minder restafval overhoudt, hoef je dat ook minder vaak te laten ophalen of minder vaak in de ondergrondse container te doen. Zo heb je zelf invloed op je variabele deel. Het recycle-tarief is daardoor vergelijkbaar met andere nutsvoorzieningen zoals gas, water en elektra.

de stappen naar minder restafval.

Invloed op service en prijs

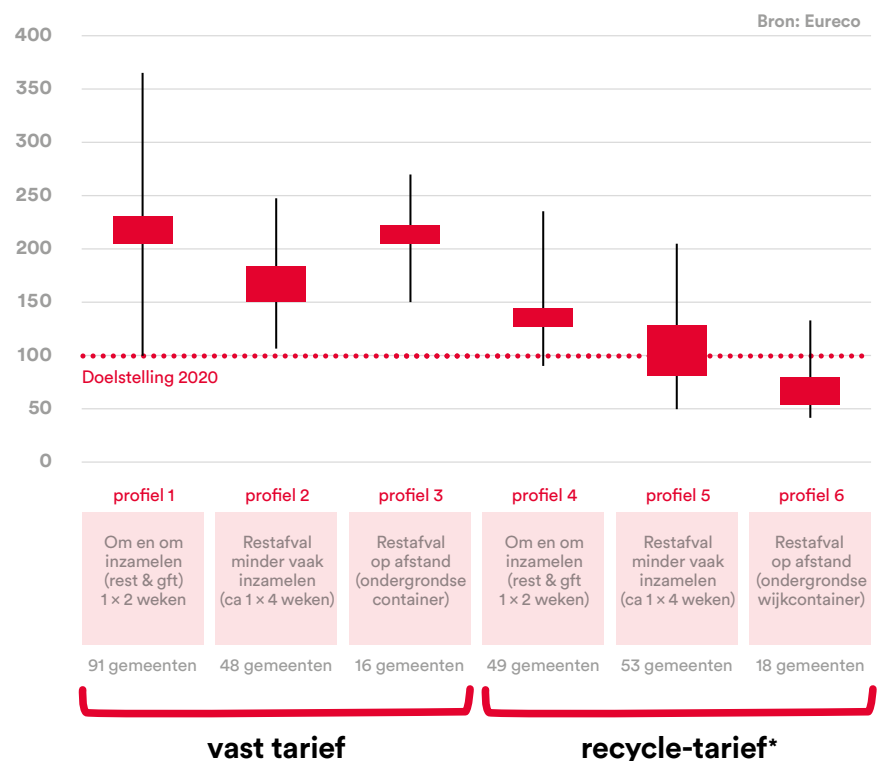
Er zijn verschillende mogelijkheden om te komen tot minder restafval. Deze zijn grofweg in te delen in twee categorieën: **1. serviceprikkel** en **2. prijsprikkel**.

Verschillende gemeenten zijn begonnen met het invoeren van een serviceprikkel. Voorbeelden hiervan zijn de invoering van een bak aan huis voor plastic, blik en drinkpakken in combinatie met het minder vaak ophalen van restafval. Of het restafval wat verder weg in wijkcontainers laten brengen, in combinatie met bakken aan huis voor grondstoffen zoals plastic en gft en etensresten.

De maatregelen, in combinatie met het makkelijker maken om thuis afval te scheiden, motiveren inwoners tot betere afvalscheiding. Onderzoek laat zien dat de grootste groep gemeenten hiermee resultaten tussen de 150 en 180 kg behalen. Resultaten in het land laten zien dat een combinatie van een serviceprikkel én een prijsprikkel nodig is om de landelijke doelstelling van 100 kilo restafval per persoon per jaar te bereiken.

De grafiek hieronder geeft het meest actuele resultaat weer van de verschillende maatregelen.

Grof + fijn restafval (in kg/inwoner per jaar)

* Diftar

Onderzoek van Eureco onder 275 gemeenten naar resultaten van het inzamelsysteem.

de voordelen van het systeem.

- Recycle-tarief zet de inwoner centraal, door invloed op de afvalstoffenheffing en steeds persoonlijker communicatie, passend bij de woon- en gezinssituatie.
- Het systeem belooft de goede afvalscheider en daagt anderen uit beter hun best te doen.
- Een prijsprikkel zorgt voor meer afvalscheiding en minder restafval.
- Goed afval scheiden maakt inwoners bewust hoe weinig restafval er nog maar over blijft.
- Minder restafval zorgt voor lagere verbrandingskosten.
- Minder restafval zorgt voor hogere inkomsten uit de opbrengst van grondstoffen.
- Gemeenten met een prijsprikkel hebben gemiddeld een lagere afvalstoffenheffing. Vuistregel: circa 70% van alle huishoudens

betaalt minder of net zoveel afvalstoffenheffing na invoering van een prijsprikkel.

- Inwoners geven aan dat zij beter afval zouden scheiden als daar een lagere afvalstoffenheffing tegenover staat.

aanvullende maatregelen.

De gemeente kan verschillende maatregelen nemen om tegemoet te komen aan bepaalde doelgroepen of om bepaalde effecten te voorkomen. Denk daarbij aan:

- Kwijtschelding van het vaste deel van de afvalstoffenheffing en/ of het variabele deel tot 100 kilo restafval per inwoner per jaar voor sociale minima;
- Inzet van afvalcoaching en handhaving om afvaldumping en afvaltoerisme tegen te gaan;
- Extra mogelijkheden voor doelgroepen die door medische omstandigheden meer restafval produceren dan anderen.

maatwerk voor specifieke doelgroepen.

HVC adviseert u over maatwerk voor bijvoorbeeld grote gezinnen, inwoners uit hoogbouw, ouderen of mensen met een medische indicatie. We doen dit op basis van onze expertise en de ervaringen van andere gemeenten die al een tijd met een prijsprikkel werken.

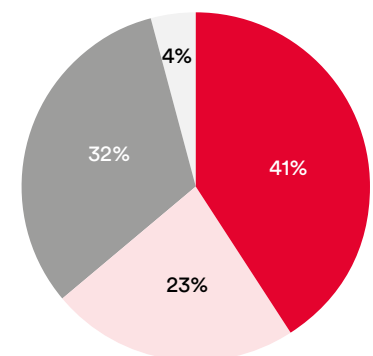
wat vinden inwoners ervan?

tevredenheidsonderzoek: meer restafval, meer betalen? inwoners zijn positief.

HVC heeft in oktober 2020 een klantonderzoek uitgevoerd onder 6.147 inwoners van haar verzorgingsgebied. Onderdeel van dit onderzoek was de vraag:

Als iemand veel restafval heeft, betaalt die persoon meer. Hoe staat u tegenover een dergelijk systeem?

64% van de inwoners staat positief of neutraal tegenover het recycle-tarief. **32%** van de inwoners is negatief en een klein percentage inwoners heeft geen mening. De huidige manier waarop men restafval, gft en etensresten of plastic, blik en drinkpakken aanbiedt heeft geen invloed op hoe positief of negatief men tegenover recycle-tarief staat.

■ (zeer) positief ■ (zeer) negatief
■ neutraal ■ weet niet

beleidskeuzes recycle-tarief.

We hebben de belangrijkste beleidskeuzes voor u op een rij gezet:

- Zijn er overal in de gemeente voldoende inzelmiddelen voor het gescheiden inzamelen van grondstoffen? Denk aan verzamelcontainers voor bv. glas, textiel of papier en wel/geen inzameling voor gft en etensresten bij hoogbouw.
- Is de zwerfafvalklep op wijkcontainers recycle-tarief-proof?

- Wie krijgt er allemaal toegang tot de wijkcontainers en hoe gaan we om met dit pasgebruik? Denk daarbij aan medewerkers van de gemeente die bijgeplaatst afval in de container gooien.
- Wel of geen toegangscontrole op wijkcontainers met grondstoffen?
- Hoe gaan we om met bijplaatsingen van afval naast de verzamelcontainer?
- Hoe gaan we om met bepaalde

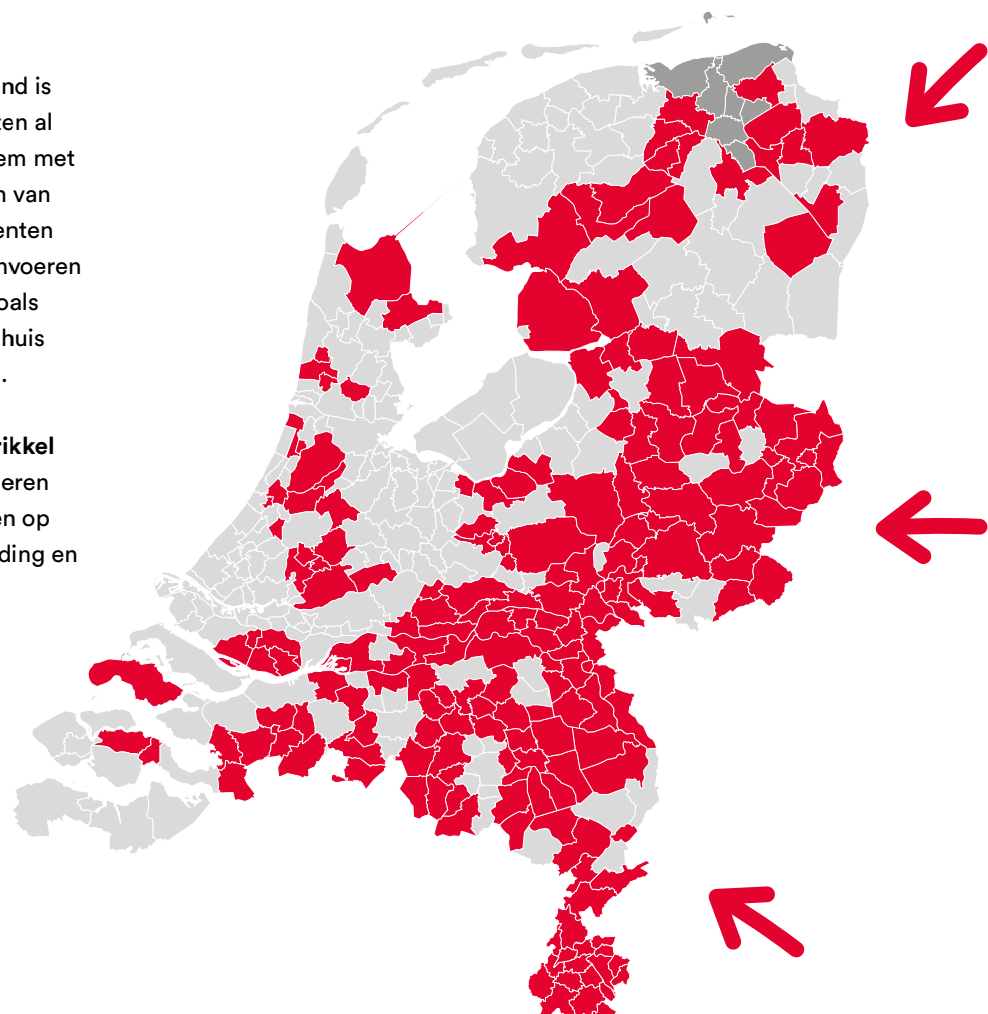
doelgroepen: inwoners met een medische indicatie, sociale minima, ouderen, huishoudens waar veel luieraafval vrij komt, kamerverhuur?

Voor al deze beleidskeuzes hebben we onderzoek gedaan en informatie en ervaringen bij andere gemeenten opgehaald. Graag bespreken we deze onderwerpen met u. Aan de hand van uw vragen kunnen wij een passend advies voor uw gemeente maken.

gemeenten met een prijsprikkel.

In het oosten van Nederland is een groot aantal gemeenten al overgestapt op een systeem met **prijsprikkel**. In het westen van Nederland hebben gemeenten vooral gekozen voor het invoeren van een **serviceprikkel**, zoals bijvoorbeeld een bak aan huis voor plastic verpakkingen.

Gemeenten die de **prijsprikkel** en **serviceprikkel** combineren laten goede resultaten zien op het gebied van afvalscheiding en kostenbeheersing.

- prijsprikkel
- geen prijsprikkel
- verschillende systemen

Voorkomen van de diftar-paradox

In gemeenten die zowel een service-prikkel als een prijsprikkel hebben ingevoerd zijn vaak mooie resultaten geboekt in het verminderen van het restafval. In sommige gemeenten is het restafval ver boven verwachting teruggedrongen. De variabele inkomsten per inwoner daalden zelfs zo ver, dat deze de inzamel- en verwerkingskosten niet langer konden dekken: de diftar-paradox.

Gemeenten kwamen hierdoor in de problemen. Gelukkig is dit fenomeen nu bekend en kan HVC de gemeente adviseren hoe deze situatie te voorkomen en tegelijkertijd zo min mogelijk restafval over te houden.

Maak uw gemeente een stuk duurzamer, de HVC app helpt.

De invoering van recycle-tarief in combinatie met servicemaatregelen brengt uw gemeente gegarandeerd een grote stap verder naar een afvalloze samenleving. Recycle-tarief belooft de goede afvalscheiders en daagt anderen uit beter hun best te doen. In de HVC-app die speciaal werd ontwikkeld voor recycle-tarief, kunnen inwoners hun eigen jaarlijkse doel instellen. En het is mogelijk om je eigen prestaties te vergelijken met inwoners met een gelijk profiel (woonsituatie en gezinssamenstelling). De app houdt bij hoe vaak de bak voor restafval is geleegd, of hoe vaak de wijkcontainer voor restafval is gebruikt. Hiermee zien inwoners in één oogopslag of zij op koers liggen. Ook geeft HVC tips en advies, passend bij de woonsituatie van de inwoner.

de aandachtspunten.

1 Misbruik bak

Doordat inwoners betalen per keer dat ze de bak laten legen, worden bijna altijd volle bakken aangeboden. Er blijft weinig ruimte over voor de burens. En als het toch een keer gebeurt, is dat niet heel erg. De bak wordt namelijk niet gewogen. Iemand betaalt per keer dat de bak wordt aangeboden en niet voor hoe zwaar de bak is, of hoeveel erin zit.

2 Dumpingen

Gebleken is dat dumpingen meevallen in gemeenten waar al vergelijkbare systemen zijn ingevoerd. Het is wel belangrijk om dit vanaf het begin goed in de gaten te houden en controle en handhaving in te zetten waar nodig. Een 0-meting is zeer waardevol. Alleen op die manier is een eventuele toename vast te stellen.

3 Kwaliteit grondstoffen

Ook hiervoor geldt dat vanaf het begin goed gecontroleerd moet worden. Met de inzet van afvalcoaches en handhaving kunnen we sturen op een goede kwaliteit van grondstoffen.

4 Sociale minima, grote gezinnen, mensen met medische indicatie

Iedereen die zijn afval goed scheidt, kan de rekening omlaag brengen. Nu betaalt iedereen een gelijk tarief ongeacht of hij zijn afval wel of niet goed scheidt. Iemand die weinig afval produceert, betaalt nu evenveel als iemand die veel afval aanbiedt. Recycle-tarief is dus juist een eerlijker systeem. Er zijn inwonersgroepen die meer restafval produceren zonder dat zij daar zelf direct invloed op hebben, bijvoorbeeld door medische omstandigheden. Daarvoor kan de gemeente maatwerkafspraken maken.

ervaringen gemeente Noordoostpolder.

Gemeente Noordoostpolder is als eerste HVC-gemeente koploper met recycle-tarief. Per 1 januari 2021 is het systeem ingevoerd en de resultaten van het eerste jaar zijn zeer positief. Het fijn en grof huishoudelijk afval is met 27 procent gedaald. Dat betekent per inwoner maar liefst 40 kilo minder restafval.

Wethouder Anjo Simonse: 'Je kunt er eigenlijk niet omheen: sinds de invoering van recycle-tarief is het restafval enorm gedaald en zijn de recyclebare grondstoffen toegenomen. Er waren best wat zorgen en bezwaren voordat we dit systeem invoerden. Maar ik ben ervan overtuigd; we overvragen inwoners echt niet als het gaat om afval scheiden. Mede dankzij de inzet van de HVC-afvalcoaches en de speciaal voor recycle-tarief ontwikkelde app, is de kwaliteit zelfs verbeterd. Er is 73% minder afkeur van plastic, blik en drinkpakken dan voor recycle-tarief. En ook dumpingen, een andere zorg, zijn niet toegenomen in Noordoostpolder.'

We zitten er echt bovenop. Samen met HVC informeren en betrekken we inwoners waar we kunnen. Ik ben echt trots op de inwoners en op de resultaten van Noordoostpolder!

Anjo Simonse
wethouder

waarom de naam recycle-tarief?

Veel gemeenten hanteren een systeem waarbij de afvalstoffenheffing wordt gesplitst in een vast en een variabel deel. Dit systeem is bekend onder de naam 'diftar'. Deze term is een afgeleide van de feitelijke werking van dit systeem - gedifferentieerd tarief. Een systeem van vast en variabel tarief wordt ook gehanteerd bij nutsvoorzieningen als water, gas en elektriciteit.

Waarom kiest HVC een andere naam dan 'diftar'?

Voor veel inwoners is niet duidelijk wat precies met de term diftar wordt bedoeld en – belangrijker nog – wat er van hen wordt verwacht. Daarom is HVC op zoek gegaan naar een term die voor inwoners duidelijk maakt waar dit systeem voor staat. Een term die uitdrukt dat mensen het te betalen bedrag zelf kunnen beïnvloeden met hun afvalscheidingsgedrag. Daarvoor hebben we in kaart gebracht wat

andere gemeenten/afvalinzamelaars hanteren en is er een enquête onder inwoners uitgezet. Deze aanpak heeft ons de volgende naam voor dit systeem opgeleverd: **recycle-tarief**. Gemeente Noordoostpolder is de eerste gemeente die de naam **recycle-tarief** heeft omarmd en het systeem onder deze naam bij haar inwoners heeft geïntroduceerd.

Recycle-tarief wordt duidelijk positief geïntroduceerd. Door invloed op de afvalstoffenheffing en door steeds gericht, persoonlijker communicatie met de inwoner onderscheidt recycle-tarief zich van diftar.

Na Noordoostpolder, introduceren ook de andere HVC-gemeenten het systeem onder deze naam. Wij zien dat ook gemeenten elders in het land deze term als goed alternatief voor 'diftar' beschouwen.

wij zijn enthousiast over de term recycle-tarief om twee redenen.

- **Recyclen** is een ingeburgerde term en refereert aan het goede gedrag bij afval scheiden.
- De combinatie met **'tarief'** geeft aan dat er een financiële component aan afval scheiden is toegevoegd. Dit kan zowel positief als negatief uitvallen voor inwoners, recycle-tarief geeft geen 'waarde' weer in het woord zelf.

basis op orde.

Om recycle-tarief op een goede manier te kunnen invoeren en de gewenste effecten te bereiken, is het belangrijk dat de basis op orde is en dat de juiste ondersteunende maatregelen worden genomen.

Basis op orde

- Alle restafvalbakken aan huis hebben een chip, zodat het inzamelvoertuig kan herkennen of deze geleegd mag worden;
- Alle verzamelcontainers in de wijk voor restafval hebben een pas-systeem waarmee herkend wordt welke inwoner daar zijn afval in mag gooien en hoe vaak hij dat doet;
- Er zijn voldoende mogelijkheden voor alle inwoners van de gemeente om hun afval zo goed mogelijk te kunnen scheiden: denk aan bakken aan huis of verzamelcontainers bij hoogbouw of in de wijk om grondstoffen als glas, papier, plastic of gft en etensresten apart aan te kunnen bieden;
- Alle inwoners, zowel in laagbouw als hoogbouw, moeten goed worden gefaciliteerd zodat zij hun afval kunnen scheiden

Ondersteunende maatregelen

- Afvalcoaches die inwoners advies geven om hun afval (beter) te scheiden;
- Afval scheiden op basisscholen: jong geleerd is oud gedaan;
- Ruimere openingstijden op het afvalbrengstation of de milieustraat;
- Extra en gerichte communicatie via de HVC-app;
- Inzicht in locatie containers en handige afvalwijzer.

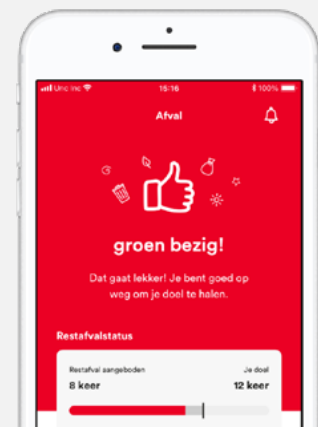
Impact voor gemeente

HVC zorgt ervoor dat alles buiten wordt geregeld, zodat alle middelen een chip of passysteem hebben en alle inwoners beschikken over voldoende mogelijkheden om hun afval

Stilt uit filmpje voor social media: afvalcoaches op pad in gemeente Noordoostpolder

Extra en gerichte communicatie via de HVC-app

gescheiden aan te bieden. Samen zorgen we voor de juiste afstemming van de data (koppelingen, gebruik juiste woonhuisaansluitingen, etc.). Ook de communicatie naar de inwoners verzorgen wij voor uw gemeente. Uiteraard afgestemd op de lokale situatie en in nauwe samenwerking met de gemeente.

Daarnaast stelt HVC expertise beschikbaar om het recycle-tarief binnen de gemeentelijke organisatie te implementeren. Denk daarbij aan ondersteuning bij het doorvoeren van recycle-tarief in de afvalstoffenheffing, waarbij de collega's van de afdeling Belastingen van de gemeente een belangrijke rol hebben.

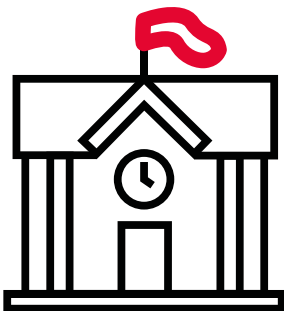
participatie.

Van raad naar inwoner

Participatie is er in verschillende vormen, op verschillende momenten en voor verschillende doelgroepen. HVC adviseert en begeleidt op verzoek van gemeenten participatieprocessen.

Raad

Al in een vroeg stadium is het belangrijk om als raad een beeld te vormen en een standpunt te bepalen t.a.v. recycle-tarief. Kennis van zaken en zicht op de consequenties van keuzes is daarbij essentieel. Om dit proces te begeleiden, organiseert HVC de 'Driehoek-sessie' in de raad. Met als hulp een enorme grondstoffendriehoek waar raadsleden omheen staan en het gesprek met elkaar aangaan. Ondersteund met een menitmeter worden consequenties van keuzes inzichtelijk gemaakt. Mentimeter is een interactieve tool waarop raadsleden via hun telefoon antwoorden op stellingen geven. Een laagdrempelige manier om op informele wijze het onderwerp te verkennen.

Online kennissessies

Online kennissessies zijn er voor raadsleden van meerdere gemeenten tegelijk. De raadsleden staan hier centraal. Alle vragen over recycle-tarief worden behandeld en er is alle ruimte voor gesprek. Gesprek met experts van HVC, maar zeker ook tussen raadsleden van diverse gemeenten onderling. En als belangrijke bron zijn ook altijd de wethouder en beleidsambtenaren van een gemeente aanwezig waar recycle-tarief al is ingevoerd. Die vertellen een eerlijk verhaal over de introductie. Aandachtspunten worden benoemd, maar ook de kansen en resultaten worden besproken.

Inwoners

Inwoners kunnen ook een rol krijgen in de introductie van recycle-tarief. Er zijn verschillende vormen denkbaar. In het tweejaarlijkse tevredenheidsonderzoek van HVC vindt een peiling plaats en wordt gemeten hoe inwoners staan t.o.v. recycle-tarief. Een klankbordgroep kan een vorm zijn waarin inwoners participeren t.a.v. de onderdelen 'maatwerk'. Wat vinden de inwoners zwaarder wegen en waar moet rekening mee worden gehouden bij de beleidsvorming?

Ambassadeurs

Een andere vorm van participatie is het actief werven van ambassadeurs in de gemeente. Door inwoners met een verschillend profiel centraal te

zetten, is duidelijk dat afvalscheiden in iedere situatie mogelijk is. Want of je nu in een rijtjeshuis, een boerderij of een flat woont: iedereen heeft afval. En in alle situaties is het mogelijk om nog maar weinig restafval over te houden.

Maaïke Hobbelman (34)

Woont samen met haar man en twee kinderen van 2 en 6 jaar oud en hond Joey in een eengezinswoning in Bant.

'Samen met de kinderen scheiden we ons afval zo goed mogelijk. Door kleine aanpassingen te doen gaat dit steeds beter.'

meer weten?

Neem rechtstreeks contact op met uw gemeenteadviseur of via gemeenteadvies@hvcgroep.nl

